

הרואה בית הקברות אחת לשלושים יום מברך ברכה זו:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
 יִצַּר אֶתְכֶם בְּדִין וּזָן אֶתְכֶם בְּדִין
 וְכִלְכַּל אֶתְכֶם בְּדִין וְהֵמִית אֶתְכֶם בְּדִין
 וַיִּזְדַּע מִסֵּפֶר כְּלָכְם בְּדִין וְהוּא עֲתִיד
 לְהַחְיֹתְכֶם וּלְקַיֵּם אֶתְכֶם בְּדִין בְּרוּךְ אַתָּה
 יְיָ מַחְיֵה הַמֵּתִים."

אַתָּה גְבוּר לְעוֹלָם יְיָ מַחְיֵה מֵתִים אַתָּה רַב
 לְהוֹשִׁיעַ מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם
 מְכַלְכַּל חַיִּים בְּחֶסֶד מַחְיֵה מֵתִים בְּרַחֲמִים
 רַבִּים סוּמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר
 אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אַמוּנָתוֹ לִישְׁנֵי עֶפְרַיִם
 כְּמוֹךְ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמָה לָךְ מֶלֶךְ
 מַמְיֵת וּמַחְיֵה וּמְצַמִּיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמַן אַתָּה
 לְהַחְיֹת מֵתִים

נוהגים לומר 7 מזמורי תהילים אלו:

לג א רננו צדיקים ביי לישראל נאווה
 תהלה: ב הודו ליי בכנור בנבל עשור
 זמרו-לו: ג שירו-לו שיר חדש היטיבו נגן
 בתרועה: ד כיישר דבר-יי וכל-מעשהו
 בפאמונה: ה אהב צדקה ומשפט חסד יי
 מלאה הארץ: ו בדבר יי שמים נעשו וברוח
 פיו כל-צבאם: ז כנס כנד מי הים נתן
 באוצרות תהומות: ח יראו מיי כל-הארץ
 מִמֶּנּוּ יגורו כל-ישבי תבל: ט כי הוא אמר
 ויהי הוא-צוה ויעמד: י יי הפיר עצת-גוים
 הניא מחשבות עמים: יא עצת יי לעולם
 תעמד מחשבות לבו לדר ודר: יב אשרי
 הגוי אשר-יי אלהיו העם בחר לנחלה לו:
 יג משמים הביט יי ראה את-כל-בני האדם:
 יד ממכון-שבתו השגיח אל כל-ישבי
 הארץ: טו היצר יחד לבם המבין אל-כל-

מַעֲשֵׂיהֶם: טז אֵין־הַמֶּלֶךְ נוֹשֵׁעַ בְּרַב־חַיִּל
גְּבוּר לֹא־יִנְצֵל בְּרַב־כֹּחַ: יז שֶׁקֶר הַסּוֹס
לְתִשׁוּעָה וּבְרַב חַיִּלוֹ לֹא יִמְלֹט: יח הַנְּהָ עֵין
יֵי אֶל־יִרְאִיו לְמִיחָלִים לְחֶסֶדֹ: יט לְהַצִּיל
מַמּוֹת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בְּרַעֲב: כ נַפְשֵׁנוּ
חִכְתָּה לֵי עֲזָרְנוּ וּמַגִּנְנוּ הוּא: כא כִּי־בו
יִשְׁמַח לִבְנוֹ כִּי בְשֵׁם קֹדֶשׁוֹ בְּטַחְנוּ: כב יְהִי־
חֶסֶדְךָ יֵי עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יַחֲלֵנוּ לְךָ:
טז א מִכְּתָם לְדוֹד שְׁמֵרְנִי אֵל כִּי־חֶסֶדְתִּי
בְךָ: ב אֲמַרְתָּ לֵי אֲדֹנָי אַתָּה טוֹבַתִּי
בַל־עָלִיךָ: ג לְקַדוֹשִׁים אֲשֶׁר־בְּאָרֶץ הַמָּה
וְאֲדִירִי כֹל־חֶפְצֵי־בָם: ד יִרְבוּ עַצְבוֹתָם אַחַר
מָהְרוּ בַל־אֲסִיךָ נִסְכֵיהֶם מָדָם וּבַל־אֲשָׂא
אֶת־שְׁמוֹתָם עַל־שִׁפְתַי: ה יֵי מִנְת־חֶלְקִי
וְכוֹסִי אַתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי: ו חֲבָלִים נִפְלוּ־לִי
בְּנַעֲמִים אַף־נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי: ז אֲבַרְךָ
אֶת־יֵי אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אַף־לֵילוֹת יִסְרוּנִי

כְּלִיּוֹתַי: ח שְׁוִיִּיתִי יִי לְנִגְדֵי תְּמִיד כִּי מִימֵנִי
 בַּל־אֲמוֹט: ט לִכְּוֹן שָׁמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי
 אֶף־בְּשָׂרִי יִשְׁכֵּן לְבִטָּח: י כִּי לֹא־תֵעָזֹב
 נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל לֹא־תִתֵּן חֲסִידְךָ לְרֵאוֹת שְׂחַת:
 יא תוֹדִיעֵנִי אֶרַח חַיִּים שְׁבַע שְׁמַחוֹת אֶת־

פְּנֵיךָ נְעֻמוֹת בְּיַמִּינְךָ נִצַּח:

יז א תִּפְלֶה לְדוֹד שְׁמָעָה יִי צְדָק הַקְּשִׁיבָה
 רַנְתִּי הֶאֱזִינָה תִּפְלְתִי בְּלֹא שְׁפִתֵי מַרְמָה:

ב מִלְּפָנֶיךָ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תִּחְזֹינָה
 מִיִּשְׂרָאֵל: ג בְּחַנְתָּ לְבָיִו פָּקֶדֶת לֵילָה צָרְפַתְנִי
 בַּל־תִּמָּצָא זְמוֹתִי בַּל־יַעֲבֹר־פִּי: ד לַפְּעֻלוֹת
 אָדָם בְּדַבֵּר שְׁפָתֶיךָ אֲנִי שִׁמְרָתִי אֶרְחוֹת
 פָּרִיץ: ה תִּמְךָ אֲשֶׁרִי בְּמַעֲגָלוֹתֶיךָ בַּל־נִמוֹטוּ
 פְּעָמַי: ו אֲנִי־קִרְאתֶיךָ כִּי־תֵעַנְנִי אֵל הֵט־
 אָזְנְךָ לִי שְׁמַע אִמְרָתִי: ז הַפִּלֵה חֲסָדֶיךָ
 מוֹשִׁיעַ חוֹסִים מִמַּתְקוֹמָמִים בְּיַמִּינְךָ:
 ח שְׁמֵרְנִי כְּאִישׁוֹן בַּת־עֵינַי בְּצֵל כְּנָפֶיךָ

תִּסְתַּרְנִי: ט מִפְּנֵי רָשָׁעִים זו שְׁדוּנֵי אֲבִי
 בְּנֶפֶשׁ יִקִּיפוּ עָלַי: י חֲלָבְמוֹ סָגְרוּ פִּימוֹ דְּבָרוֹ
 בְּגָאוֹת: יא אֲשִׁרִינוּ עֲתָה סִבְבוּנֵי סִבְבוּנוֹ
 עֵינֵיהֶם יִשִּׁיתוּ לְנֹטוֹת בְּאָרֶץ: יב דְּמִינוּ
 כְּאֲרִיָּה יִכְסוּף לְטָרֶף וְכִכְפִּיר יֵשֵׁב
 בְּמִסְתָּרִים: יג קוֹמָה יִי קוֹדֶמָה פָּנָיו הַכְרִיעֵהוּ
 פִּלְטָה נִפְשֵׁי מִרְשָׁע חֲרָבָה: יד מִמֹּתִים יִדָּךְ יִי
 מִמֹּתִים מִחֶלֶד חֲלָקֶם בְּחַיִּים וְצַפִּינֶךָ וְצַפּוֹנֶךָ
 תִּמְלֵא בְטָנִם יִשְׁבְּעוּ בָנִים וְהַנִּיחוּ יִתָּרֵם
 לְעוֹלָלֵיהֶם: טו אֲנִי בְצַדֶּק אֶחְזָה פָּנֶיךָ
 אֲשַׁבְּעָה בְּהַקִּיץ תִּמּוֹנֶתְךָ:

עב א לְשִׁלְמָה אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֶלֶךְ יִתֵּן
 וְצִדְקַתְךָ לְבֵן־מֶלֶךְ: ב יִדִּין עֲמָךְ בְּצַדֶּק
 וְעֲנִיֶיךָ בְּמִשְׁפָּט: ג יִשְׂאוּ הָרִים שָׁלוֹם לְעַם
 וּגְבָעוֹת בְּצַדְקָה: ד יִשְׁפֹּטוּ עַנְיֵי־עַם יוֹשְׁבֵי־
 לְבָנֵי אֲבִיוֹן וַיִּדְכָּא עוֹשֶׁק: ה יִירָאוּךָ עַם־
 שָׁמַשׁ וְלִפְנֵי יְרַח דּוֹר דּוֹרִים: ו יִירֵד כְּמָטָר

עֲלֵגְזוּ כְּרַבִּיבִים זְרִיף אֶרֶץ: ז יִפְרַח-בְּיָמָיו
 צְדִיק וְרַב שָׁלוֹם עַד-בְּלֵי יָרַח: ח וְיִרְדֵּי מֵיָם
 עַד-יָם וּמִנָּהָר עַד-אֶפְסֵי-אֶרֶץ: ט לְפָנָיו
 יִכְרְעוּ צִיִּים וְאֵיבָיו עָפָר יִלְחֲכוּ: י מַלְכֵי
 תְּרַשִּׁישׁ וְאֵיִים מִנְחָה יִשִּׁיבוּ מַלְכֵי שְׁבָא
 וְסָבָא אֲשַׁכֵּר יִקְרִיבוּ: יא וְיִשְׁתַּחֲוּ-לוֹ כָּל-
 מַלְכִים כָּל-גּוֹיִם יַעֲבֹדוּהוּ: יב כִּי-יִצְיֵל
 אָבִיוֹן מִשׁוּעַ וְעָנִי וְאִין-עֶזֶר לוֹ: יג יַחֵם
 עַל-דָּל וְאָבִיוֹן וְנַפְשׁוֹת אָבִיוֹנִים יוֹשִׁיעַ:
 יד מֵתוֹךְ וּמִחַמָּם יִגְאֵל נַפְשָׁם וַיִּיקַר הָמָם
 בְּעֵינָיו: טו וַיַּחֲי וַיִּתֵּן-לוֹ מִזֶּהָב שְׁבָא וַיִּתְפַּלֵּל
 בְּעַדוֹ תְּמִיד כָּל-הַיּוֹם יְבָרְכֵנָהוּ: טז יְהִי
 פֶסֶת-בְּרוּ בְּאֶרֶץ בְּרֵאשׁ הָרִים יִרְעַשׁ כָּל־בְּנוֹן
 פָּרִיו וַיִּצְיָצוּ מֵעִיר כְּעֵשֶׂב הָאֶרֶץ: יז יְהִי שְׁמוֹ
 לְעוֹלָם לְפָנֵי-שָׁמֶשׁ יִנִּיחַ יְנוֹן שְׁמוֹ וַיִּתְבָּרְכוּ בוֹ
 כָּל-גּוֹיִם יֵאֱשָׁרוּהוּ: יח בְּרוּךְ יְיָ אֱלֹהִים אֱלֹהֵי
 יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוֹ: יט וּבְרוּךְ שֵׁם

כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וַיִּמְלֹא כְבוֹדוֹ אֶת-כָּל הָאָרֶץ
 אָמֵן וְאָמֵן: כ כָּלוּ תְּפִלוֹת דָּוִד בֶּן-יִשְׁשִׁי:
 צ א יָשָׁב בְּסֶתֶר עֲלִיּוֹן בְּצֵל שְׁדֵי יִתְלוֹנָן:
 ב אִמַּר לִי מַחְסֵי וּמְצוּדֹתַי אֱלֹהֵי
 אַבְטַח-בּוֹ: ג כִּי הוּא יִצְיִלְךָ מִפַּח יְקוּשׁ
 מִדְּבַר הַהוֹת: ד בְּאַבְרָתוֹ יִסֹּף לְךָ וְתַחַת-
 כְּנָפָיו תִּתְחַסֶּה צָנָה וְסִחָרָה אֲמָתוֹ: ה לֹא-תִירָא
 מִפַּחַד לַיְלָה מִחֵץ יְעוֹף יוֹמָם: ו מִדְּבַר בָּאֶפֶל
 יִהְלֶךְ מִקֶּטֶב יִשׁוּד צִהָרִים: ז יִפֹּל מִצִּדְּךָ
 אֶלְךָ וְרַבָּה מִיִּמִּינְךָ אֶלֶיךָ לֹא יִגַּשׁ: ח רַק
 בְּעֵינֶיךָ תִּבְיֹט וְשִׁלְמַת רִשְׁעִים תִּרְאֶה: ט כִּי-
 אֲתָה יְיָ מַחְסֵי עֲלִיּוֹן שִׁמְתָּ מֵעוֹנֶךָ: י לֹא-
 תֵאָנֶה אֶלֶיךָ רָעָה וְנִגַּע לֹא-יִקְרַב בְּאַהֲלֶךָ:
 יא כִּי מִלְּאֲכִיו יִצְוֶה-לְךָ לְשֹׁמְרֶךָ בְּכָל-
 דְּרָכֶיךָ: יב עַל-כַּפַּיִם יִשְׁאוּנֶךָ פֶּן-תִּגַּף בְּאֶבֶן
 רַגְלֶךָ: יג עַל-שַׁחַל וּפְתָן תִּדְרֹךְ תִּרְמַס כְּפִיר
 וְתַנִּין: יד כִּי בִי חֲשֵׁק וְאַפְלִטָהוּ אֲשַׁגְּבֶהוּ

כִּי־יִדַע שָׁמַי: טו יִקְרֹאֲנִי וְאֶעֱנֶהוּ עִמּוֹ־אֲנֹכִי
בְּצָרָה אֲחַלְצֶהוּ וְאֲכַבְּדֶהוּ: טז אֲרֹךְ יָמִים

אֲשַׁבֵּיעֶהוּ וְאֲרִאֶהוּ בִּישׁוּעָתִי: אורך וגו'

קד א בְּרָכִי נַפְשִׁי אֶת־יְיָ אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד
הוד והדר לְבִשְׁתָּ: ב עֵטָה־אֹר כִּשְׁלֹמֹה
נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה: ג הַמְקָרָה בַּמַּיִם
עֲלִיּוֹתָיו הַשָּׁם־עֲבִים רְכוּבוֹ הַמְהִלָּךְ עַל־
כַּנְפֵי־רוּחַ: ד עֲשֵׂה מְלֹאכֵינוּ רוּחוֹת מְשָׁרְתָינוּ
אֲשֶׁר לְהֵט: ה יִסַּד־אֶרֶץ עַל־מְכוּנֵיהָ בַּל־תִּמּוֹט
עוֹלָם וְעַד: ו תְּהוֹם כְּלָבוֹשׁ כְּפִיתוֹ עַל־הָרִים
יַעֲמְדוּ מַיִם: ז מִן־גְּעַרְתֶּךָ יְנוֹסוּן מִן־קוֹל
רַעְמֶךָ יַחֲפֹזוּן: ח יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ בְּקָעוֹת
אֶל־מְקוֹם זֶהוּ יִסְדָּתָ לָהֶם: ט גְּבוּל־שְׁמַתָּ
בַּל־יַעֲבֹרוּן בַּל־יִשְׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ:
י הַמְשִׁלַּח מַעֲיָנִים בַּנְּחָלִים בֵּין הָרִים
יְהִלְכוּן: יא יִשְׁקוּ כָּל־חֲתִיתוֹ שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ
פְּרָאִים צִמָּאִם: יב עַל־יְהוָה עוֹף־הַשָּׁמַיִם

יִשְׁכּוֹן מִבֵּין עֲפָאִים יִתְנוּ-קוֹל: יג מִשְׁקָה
 הָרִים מְעַלְיוֹתָיו מִפְּרֵי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע
 הָאָרֶץ: יד מִצְמִיחַ חֲצִירוֹ לִבְהֵמָה וְעֵשֶׂב
 לְעִבְדַת הָאָדָם לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן-הָאָרֶץ:
 טו וַיֵּן יִשְׁמַח לְבַב-אֲנוּשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים
 מִשָּׁמֶן וּלְחֶם לְבַב-אֲנוּשׁ יִסְעֵד: טז יִשְׁבְּעוּ
 עֵצִי יי אֲרֹזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נִטַּע: יז אֲשֶׁר-שָׁם
 צִפְרִים יִקְנְנוּ חֲסִידָה בְרוּשִׁים בֵּיתָה:
 יח הָרִים הַגְּבוּהִים לִיעֲלִים סֹלְעִים מַחֲסֵה
 לְשֹׁפְנִים: יט עֲשֵׂה יֶרֶחַ לְמוֹעֲדִים שֹׁמֵשׁ יִדַּע
 מְבוֹאוֹ: כ תִּשְׁתַּחֲשָׁךְ וִיחִי לַיְלָה בּוֹתֵר-רֹמֵשׁ
 כָּל-חֵיתוֹ-יַעַר: כא הַכְּפִירִים שְׂאֲגִים לְטָרֶף
 וּלְבִקֵּשׁ מֵאֵל אֲכָלִם: כב תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאֱסָפוּן
 וְאֵל-מְעוֹנָתָם יִרְבְּצוּן: כג יֵצֵא אָדָם לַפְּעֵלוֹ
 וּלְעִבְדָתוֹ עֲדֵי-עָרֵב: כד מִה־רֵבּוֹ מַעֲשֵׂיךָ יי
 כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלֶאכֶה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ:
 כה זֶה הֵימָּה גְדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שֶׁמֶרְמֵשׁ וְאֵין

מִסֵּפֶר חַיֹּת קִטְנוֹת עִם־גְּדֻלוֹת: כו שָׁם
אֲנִיֹּת יִהְיֶה לְכֹוֹן לְוִיתָן זֶה־יִצְרָתָ לְשִׁחֻק־בּוֹ:
כו כָּלֶם אֶלֶיךָ יִשְׁבְּרוּן לִיתָ אֶכְלֶם בְּעֵתוֹ:
כח תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֻטוּן תִּפְתַּח יָדְךָ יִשְׁבְּעוּן
טוֹב: כט תִּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבְהַלּוּן תִּסְף רוּחַם
יִגְוְעוּן וְאֶל־עַפְרָם יִשׁוּבוּן: ל תִּשְׁלַח רוּחְךָ
יִבְרָאוּן וּתְחַדֵּשׁ פָּנַי אֲדַמָּה: לא יְהִי כְבוֹד
יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׁמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו:
לב הַמְּבִיט לָאָרֶץ וּתְרַעַד יִגַּע בְּהָרִים
וַיַּעֲשֶׂנוּ: לג אֲשִׁירָה לַיְי בְּחַיִי אֲזַמְּרָה לְאֱלֹהֵי
בְּעוֹדֵי: לד יַעֲרַב עָלָיו שִׁיחֵי אֲנֹכִי אֲשַׁמַּח
בְּיֵי: לה יִתְמוּ חַטָּאִים מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים
עוֹד אֵינָם בְּרַכִּי נִפְשֵׁי אֶת־יְי הַלְלוּ־יְהוָה:
קל א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קְרֹאתֶיךָ יְי:
ב יְי שְׁמָעָה בְּקוֹלִי תִהְיֶינָה אֲזֻנֶיךָ
קִשְׁבוֹת לְקוֹל תְּחַנּוּנַי: ג אִם־עוֹנוֹת תִּשְׁמַר־
יְהוָה אֲדַנִּי מִי יַעֲמֹד: ד כִּי־עָמְךָ הִסְלִיחָה לְמַעַן

תִּנָּוֶא: ה קִוִּיתִי יי קִוִּיתָה נִפְשִׁי וְלִדְבָרוֹ
 הוֹחֲלֵתִי: ו נִפְשִׁי לְאֲדָנִי מִשְׁמָרִים לְבִקֵּר
 שְׁמָרִים לְבִקֵּר: ז יִחַל יִשְׂרָאֵל אֶל־יי כִּי־עַם־
 יי הַחֶסֶד וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פְּדוּת: ח וְהוּא יִפְדֶּה
 אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנֹתָיו:

אחר כך אומרים אותיות שמו/ה הפרטי של המנוח/ה
 לפי הקטעים מתוך מזמור קי"ט:

אבא זצ"ל

נז חֲלִקִי יי אֲמַרְתִּי— לְשֹׁמֵר הַבְּרִיָּה.
 נח חֲלִיתִי פָּנֶיךָ בְּכָל־לֵב חֲנֻנִי, כְּאֲמַרְתָּךְ.
 נט חֲשַׁבְתִּי דַרְכִּי, וְאָשִׁיבָה רַגְלִי
 אֶל־עֲדוֹתֶיךָ. ס חֲשַׁתִּי, וְלֹא הִתְמַהֲמַהְתִּי
 לְשֹׁמֵר, מִצּוֹתֶיךָ. סא חֲבִלִי רְשָׁעִים עֲוֹדְנִי,
 תּוֹרֶתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי. סב חֲצוֹת־לַיְלָה־אֶקוּם,
 לְהוֹדוֹת לָךְ, עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָתְךָ. סג חֵבֵר
 אֲנִי, לְכָל־אֲשֶׁר יִרְאוּךָ וְלְשֹׁמְרֵי, פְּקוּדֵיךָ.
 סד חֲסִדְךָ יי מְלֵאָה הָאָרֶץ, חֲקִיךָ לְמִדְנֵי.

עג יְדִיךָ עָשׂוֹנִי, וַיְכֹנְנוּנִי הַבֵּינְנִי, וְאֶלְמָדָה
מִצֹּתֶיךָ. עד יִרְאֶיךָ, יִרְאוּנִי וַיִּשְׁמְחוּ כִּי
לְדַבְּרֶךָ יִחְלָתִי. עה יִדְעֵתִי יִי, כִּי-צָדֵק
מִשְׁפָּטֶיךָ וְאַמוּנָה, עֲנִיתָנִי. עו יְהִי-נָא חֶסֶדְךָ
לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ. עז יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ
וְאַחִיָּה כִּי-תֹרְתֶךָ, שְׁעֵשְׂעִי. עח יִבְשׂוּ זְדִים,
כִּי-שָׁקַר עֲוֹתוֹנִי אָנִי, אֲשִׁיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ.
עט יִשׁוּבוּ לִי יִרְאֶיךָ; וידעו וַיִּדְעִי, יַעֲדֶתֶיךָ.
פ יְהִי-לְבִי תָמִים בְּחֻקֶיךָ לְמַעַן, לֹא אֲבוֹשׁ.
עג יְדִיךָ עָשׂוֹנִי, וַיְכֹנְנוּנִי הַבֵּינְנִי, וְאֶלְמָדָה
מִצֹּתֶיךָ. עד יִרְאֶיךָ, יִרְאוּנִי וַיִּשְׁמְחוּ כִּי
לְדַבְּרֶךָ יִחְלָתִי. עה יִדְעֵתִי יִי, כִּי-צָדֵק
מִשְׁפָּטֶיךָ וְאַמוּנָה, עֲנִיתָנִי. עו יְהִי-נָא חֶסֶדְךָ
לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרָתְךָ לְעַבְדֶּךָ. עז יְבֹאוּנִי רַחֲמֶיךָ
וְאַחִיָּה כִּי תֹרְתֶךָ, שְׁעֵשְׂעִי. עח יִבְשׂוּ זְדִים,
כִּי-שָׁקַר עֲוֹתוֹנִי אָנִי, אֲשִׁיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ.
עט יִשׁוּבוּ לִי יִרְאֶיךָ וידעו וַיִּדְעִי, יַעֲדֶתֶיךָ.

פ יהי-לבי תמים בחקיך למען, לא אבוש.
 צז מה- אהבתי תורתך כל-היום, היא
 שיחתי. צח מאיבי, תחכמני מצותך כי
 לעולם היא-לי. צט מכל-מלמדי השכלתי
 כי עדותיך, שיחה לי. ק מזקנים אתבונן
 כי פקודיך נצרתני. קא מכל-ארח רע
 כלאתי רגלי, למען, אשמר דברך.
 קב ממשפטיך לא-סרתני כי-אתה, הורתני.
 קג מה-נמלצו לחכי, אמרתך מדבש לפי.
 קד מפקודיך אתבונן על כן, שנאתי
 כל-ארח שקר.

אמא ע"ה

ט במה יזכה-נער, את-ארחו- לשמור,
 כדברך. י בכל-לבי דרשתיך
 אל-תשגני, ממצותיך. יא בלבי, צפנתי
 אמרתך- למען, לא אחטא-לך. יב ברוך
 אתה יי למדני חקיך. יג בשפתי ספרתי כל,

מִשְׁפָּטִי—פִּיךָ. יָד בְּדָרְךָ עֵדוּתֶיךָ שִׁשְׁתִּי—
 כָּעֵל כָּל—הוֹן. טו בְּפִקּוּדֶיךָ אֲשִׁיחָה וְאֲבִיטָה,
 אֲרַחֲתֶיךָ. טז בְּחֻקֹּתֶיךָ אֲשַׁתְּעָשֶׂע לֹא אֲשַׁכַּח
 דְּבָרְךָ.

קסט תִּקְרַב רַנְתִּי לְפָנֶיךָ יְיָ כַּדְבָרְךָ
 הַבִּינְנִי. קע תָּבוֹא תַחְנַנְתִּי לְפָנֶיךָ כְּאִמְרַתְךָ
 הַצִּילֵנִי. קעא תִּבְעֵנָה שִׁפְתֵי תַהֲלֶה כִּי
 תִלְמִדְנִי חֻקֶיךָ. קעב תַעֲזֹב לְשׁוֹנֵי אִמְרַתְךָ, כִּי
 כָּל—מִצְוֹתֶיךָ צָדִק. קעג תְּהִי—יָדְךָ
 לְעֶזְרִי כִּי פִקּוּדֶיךָ בְּחַרְתִּי.
 קעד תִּאֲבֹתִי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ וְתוֹרַתְךָ, שֶׁעָשָׂעִי.
 קעה תַחֲיֵ—נַפְשִׁי, וְתַהֲלֶלְךָ וּמִשְׁפָּטְךָ יַעֲזֹרֵנִי.
 קעו תַעֲיִתִי כְּשֶׁה אִבֹד, בִּקְשׁ עֲבֹדְךָ: כִּי
 מִצְוֹתֶיךָ, לֹא שָׁכַחְתִּי.

עג יָדֶיךָ עָשׂוֹנִי וַיְכֻנְנוּנִי, הַבִּינְנִי, וְאֶלְמְדָה
 מִצְוֹתֶיךָ. עד יִרְאֶיךָ, יִרְאוּנִי וַיִּשְׂמְחוּ כִּי
 לְדְבָרְךָ יַחֲלֹתִי. עה יִדְעֵתִי יְיָ, כִּי—צָדִק

מִשְׁפָּטֶיךָ וְאִמּוֹנָה, עֲנִיתָנִי.
 עוֹ יְהִי-נָא חֶסֶדְךָ לְנַחֲמֵנִי כְּאִמְרַתְךָ לְעַבְדְּךָ.
 עוֹ יִבְאוּנִי רַחֲמֶיךָ וְאַחֲיָה כִּי-תוֹרַתְךָ,
 שִׁעֲשָׁעֵי. עח יִבְשׁוּ זְדִים, כִּי-שִׁקֵּר עֲוֹתוֹנִי
 אֲנִי, אֲשִׁיחַ בְּפִקּוּדֶיךָ. עט יִשׁוּבוּ לִי יִרְאִיךָ
 וידעו וידעו, יִדְעֵי, יְעִדְתִּיךָ. פ יְהִי-לְבִי תָמִים
 בְּחֻקֶיךָ לְמַעַן, לֹא אֲבוֹשׁ.

לג הוֹרֵנִי יי, דְּרֹךְ חֻקֶיךָ וְאַצְרָנָה עֲקֹב.
 לד הַבִּינֵנִי, וְאַצְרָה תוֹרַתְךָ
 וְאַשְׁמְרָנָה בְּכָל-לֵב. לה הִדְרִיכֵנִי, בְּנִתִּיב
 מִצּוֹתֶיךָ כִּי-בוֹ חֲפָצְתִּי. לו הֵט-לְבִי,
 אֶל-עֵדוֹתֶיךָ וְאֶל-אֶל-בְּצַע. לז הֶעֱבֵר עֵינַי,
 מִרְאוֹת שׂוֹא בְּדַרְכְּךָ חַיִּנִי. לח הִקֵּם לְעַבְדְּךָ,
 אִמְרַתְךָ אֲשֶׁר, לִירְאָתְךָ. לט הֶעֱבֵר חֲרָפְתִּי,
 אֲשֶׁר יִגְרָתִי כִּי מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים. מ הִנֵּה,
 תֵּאבְתִי לְפִקּוּדֶיךָ; בְּצִדְקַתְךָ חַיִּנִי.

פרקי תהילים באותיות נשמה

קה־נר לַרְגְּלֵי דְבָרְךָ וְאוֹר לְנֶתִיבְתִי:

קוֹנֵשֶׁבַעַתִּי וְאַקְיָמָה לְשֹׁמֵר מִשְׁפָּטֵי

צְדָקָה: קז נַעֲנִיתִי עַד מְאֹד יְיָ חֲיִנִי כְדַבְּרֶךָ:

קח נְדָבוֹת פִּי רִצָּה נָא יְיָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ לְמִדְנִי:

קט נַפְשִׁי בְּכַפִּי תִמְיֵד וְתוֹרָתְךָ לֹא שָׁכַחְתִּי:

קי נִתְּנוּ רְשָׁעִים פֶּח לִי וּמִפְקוּדֶיךָ לֹא

תַּעֲיִתִי: קיא נֶחֱלַתִי יַעֲדוּתֶיךָ לְעוֹלָם כִּי שָׁשׂוֹן

לְבִי הִמָּה: קיב נָטִיתִי לְבִי לַעֲשׂוֹת חֲקֶיךָ

לְעוֹלָם עֵקֶב:

קסא שָׂרִים רָדְפוּנִי חֲנָם וּמִדְבָּרְךָ פָּחַד לְבִי:

קסב שָׁשׂוֹ אֲנֹכִי עַל אִמְרֹתֶיךָ כְּמוֹצֵא

שָׁלָל רַב: קסג שָׁקַר שָׁנֵאתִי וְאֶת־עֵבֶה תוֹרָתְךָ

אֶהְבֶּתִי: קסד שָׁבַע בַּיּוֹם הַלְלֹתֶיךָ עַל מִשְׁפָּטֵי

צְדָקָה: קסה שְׁלוֹם רַב לְאַהֲבֵי תוֹרָתְךָ וְאִין

לְמוֹ מִכְשׁוֹל: קסו שִׁבְרָתִי לִישׁוּעָתְךָ יְיָ

וּמִצּוֹתֶיךָ עֲשִׂיתִי: קסז שְׁמָרָה נַפְשִׁי יַעֲדוּתֶיךָ

וְאֶהְיֶה מְאֹד: קסח שְׁמֵרְתִּי פְקוּדֵיךָ וְעֵדוּתֵיךָ

כִּי כָל דַּרְכֵי נְגִידֶךָ:

צזמָה אֶהְבֵּתִי תוֹרֹתֶךָ כָּל הַיּוֹם הִיא שִׁיחָתִי:

צח מֵאֵיבִי תִחַכְמֵנִי מִצּוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם

הִיא לִי: צט מִכָּל מַלְמְדֵי הַשִּׁכְלָתִי כִּי

עֵדוּתֵיךָ שִׁיחָה לִי: ק מִזִּקְנִים אֶתְבוֹנֵן כִּי

פְקוּדֵיךָ נִצְרָתִי: קא מִכָּל אֶרֶח רָע פְּלֹאתִי

רַגְלִי לְמַעַן אֲשַׁמֵּר דְּבָרֶךָ: קב מִמִּשְׁפָּטֶיךָ לֹא

סָרְתִי כִּי אַתָּה הוֹרַתְנִי: קג מִה נְמַלְצוּ לְחַכֵּי

אִמְרֹתֶךָ מִדְּבַשׁ לְפִי: קד מִפְקוּדֵיךָ אֶתְבוֹנֵן

עַל כֵּן שִׁנְאתִי כָּל אֶרֶח שָׂקָר:

לגהוֹרְנִי יִי דָרְךָ חֲקִיךָ וְאַצְרָנָה עֵקֶב:

לדהבִּינְנִי וְאַצְרָה תוֹרֹתֶךָ וְאַשְׁמְרָנָה

בְּכָל יָלֵב: לה הַדְרִיכֵנִי בְּנִתִּיב מִצּוֹתֶיךָ כִּי בּוֹ

חִפְצָתִי: לו הֵט לְבִי אֶל עֵדוּתֵיךָ וְאֵל אֵל

בְּצַע: לז הֶעֱבֵר עֵינַי מִרְאוֹת שׂוֹא בְּדַרְכֶךָ

חִינִי: לח הָקֵם לְעַבְדֶךָ אִמְרֹתֶךָ אֲשֶׁר

לִירָאָתְךָ: לט הַעֵבֶר חֲרַפְתִּי אֲשֶׁר יִגְרָתִי כִּי
 מִשְׁפָּטֶיךָ טוֹבִים: מ הִנֵּה תֹאבְתִי לְפָקֲדֶיךָ
 בְּצַדְקָתְךָ תִּינִי:

יש נוהגים להניח על הקבר אבן משום כבוד הנפטר.
 ביציאה מבית הקברות נוהגים ליטול ידיים 3 פעמים
 על כל יד לסירוגין.

תפלה על הנפטר לומר לאחר הלימוד

אָנָּה יי מֵלֵא רַחֲמִים, אֲשֶׁר בְּיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל
 חַי וְרוּחַ כָּל בֶּשֶׂר אִישׁ, יְהִיוּ נָא
 לְרַצוֹן לְפָנֶיךָ תּוֹרַתְנוּ וּתְפִלַּתְנוּ בְּעֵבוֹר
 נְשִׁמַּת (פב"פ) וְגַמּוּל נָא עֲמָה בְּחֶסֶדְךָ הַגָּדוֹל
 לְפִתּוֹחַ לֵה שְׁעָרֵי רַחֲמִים וְחֶסֶד וְשְׁעָרֵי גֶן
 עֵדֶן וּתְקַבֵּל אוֹתָהּ בְּאַהֲבָה וּבְחַבְבָּה וּשְׁלַח לֵהּ
 מִלְּאֲכִיף הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים לְהוֹלִיכָהּ
 וּלְהוֹשִׁיבָהּ תַּחַת עֵץ הַחַיִּים אֲצֵל נְשִׁמוֹת
 הַצְּדִיקִים וְהַצְּדִקְנִיּוֹת חֲסִידִים וְחֲסִידוֹת
 לְהַנּוֹת מִזֵּיו שְׂכִינְתְךָ לְהַשְׁבִּיעָהּ מִטוֹבְךָ

הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים, וְהַגּוֹף יְנוּחַ בְּקֶבֶר בְּמִנוּחָה
 נְכוֹנָה בְּחֶדְוָה וּבְשִׂמְחָה וְשָׁלוֹם כְּדַכְתִּיב יבֹּא
 שָׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מְשֻׁכְּבֵתָם הוֹלֵךְ נְכוּחוֹ,
 וְכַתִּיב יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ עַל
 מְשֻׁכְּבֵתָם, וְכַתִּיב אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחַד
 וְשִׁכְבָּתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתָּךְ.

לזכר

וְתִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִחֲבוּט הַקֶּבֶר וּמִרְמָה
 וְתוֹלְעָה, וְתִסְלַח וְתִמְחֹל לוֹ
 עַל כָּל פְּשָׁעָיו, כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאָרֶץ
 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא, וְזָכוֹר לוֹ
 זְכוּתוֹ וְצַדִּיקוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, וְתִשְׁפִּיעַ לוֹ
 מִנְשָׁמְתוֹ לְדַשֵּׁן עֲצָמוֹתָיו בְּקֶבֶר יִמְרַב טוֹב
 הַצָּפוֹן לְצַדִּיקִים, וְכַתִּיב מָה רַב טוֹבֶךָ אֲשֶׁר
 צִפַּנְתָּ לִירֵאֶיךָ, וְכַתִּיב שִׁמְרָה כָּל עֲצָמוֹתָיו
 אַחַת מִהֵנָּה לֹא נִשְׁבְּרָה, וְיִשְׁכּוֹן בְּטַח בְּדָד
 וְשָׁאֵן מִפֶּחַד רָעָה, וְאֵל יִרְאֶה פָּנָי גִּיהֵנָם,

וּנְשַׁמְתוּ תִּהְיֶה צְרוּרָה בְּצָרוּר הַחַיִּים,
 וְלֹהֲחַיּוֹתוֹ בְּתַחֲתֵית הַיְמָתִים עִם כָּל יְמֵי עַמְךָ
 יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, אָמֵן:

לנקבה

וּתְשַׁמֹּר אוֹתָהּ מִחֲבוּט הַקֶּבֶר וּמִרְמָה
 וְתוֹלְעָה, וְתִסְלַח וְתִמְחֹל לָהּ
 עַל כָּל פְּשָׁעֶיהָ, כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאָרֶץ
 אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִיחָטָא, וְזָכוֹר לָהּ
 זְכוּיֹתֶיהָ וְצַדִּיקוֹתֶיהָ אֲשֶׁר עָשְׂתָהּ, וְתִשְׁפִּיעַ
 לָהּ מִנְּשַׁמְתָהּ לְדַשֵּׁן עֲצֻמוֹתֶיהָ בְּקֶבֶר מֵרֵב
 טוֹב הַצֶּפוֹן לְצַדִּיקִים, וְכָתִיב מֵה רַב טוֹבֶךָ
 אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאִיךָ, וְכָתִיב שִׁמֹּר כָּל
 עֲצֻמוֹתַי אַחַת מֵהֵנָּה לֹא נִשְׁבְּרָה, וְתִשְׁכּוֹן
 בְּטַח בְּדָד וְשִׁאֲנָן מִפַּחַד רָעָה, וְאֵל תִּרְאֶה
 פְּנֵי גֵיהֶנָם, וּנְשַׁמְתָהּ תִּהְיֶה צְרוּרָה בְּצָרוּר
 הַחַיִּים, וְלֹהֲחַיּוֹתָהּ בְּתַחֲתֵית הַיְמָתִים עִם כָּל

מִתִּי עֲמִךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, אָמֵן:

לזכר

אֵל מֵלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בְּמְרוֹמִים, הַמֵּצֵא
 מְנוּחָה נְכוֹנָה עַל כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה
 בְּמַעְלוֹת קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ
 מְזַהְרִים אֶת נְשַׁמַּת חַיִּים בֶּן יִשְׂרָאֵל מֵאִיר,
 שֶׁהֵלֶךְ לְעוֹלָמוֹ בְּעֵבֹר שְׁאֲנוֹ נוֹדְבִים צְדָקָה
 בְּעַד הַזְּכָרָת נְשַׁמָּתוֹ. בְּגֵן עֵדֶן תִּהְיֶה
 מְנוּחָתוֹ. לִכֵּן בַּעַל הַרַחֲמִים יִסְתִּירָהוּ בְּסִתְר
 כַּנְפָיו לְעוֹלָמִים, וְיִצְרֹר בְּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת
 נְשַׁמָּתוֹ. ייִ הוּא נִחְלָתוֹ וַיְנַוֶּחַ בְּשָׁלוֹם עַל
 מִשְׁכְּבוֹ, וְנֹאמַר אָמֵן:

לנקבה

אֵל מֵלֵא רַחֲמִים שׁוֹכֵן בְּמְרוֹמִים, הַמֵּצֵא
 מְנוּחָה נְכוֹנָה עַל כַּנְפֵי הַשְּׂכִינָה
 בְּמַעְלוֹת קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ

מְזַהְרִים אֶת נַשְׁמַת בַּתִּיה ב"ר אֲלִיהוּ הַכֹּהֵן
 שֶׁהִלְכָה לְעוֹלָמָהּ, בְּעֵבוֹר שְׁאֲנוּ נֹדְבִים
 צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נַשְׁמָתָהּ, בְּגֵן עֵדֶן תִּהְיֶה
 מְנוּחָתָהּ. לִכֵּן בַּעַל הַרְחָמִים יִסְתַּיֶּרָה בְּסִתְר
 כְּנַפְיוֹ לְעוֹלָמִים, וְיִצְרֹר בְּצְרוֹר הַחַיִּים אֶת
 נַשְׁמָתָהּ ייִ הוּא נִחַלְתָּהּ, וְתִנּוּחַ בְּשָׁלוֹם עַל
 מִשְׁכָּבָהּ וְנֹאמַר אֱמֵן:

קדיש יתום

יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שִׁמְהָ רַבָּא. בְּעֵלְמָא דִּי
 בְּרָא כְּרַעוּתָהּ וְיִמְלִיךְ מַלְכוּתָהּ
 בְּחַיִּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל,
 בְּעַגְלָא וּבְזַמַּן קָרִיב וְאִמְרוּ אֱמֵן: יְהִי שִׁמְהָ
 רַבָּא מְבָרַךְ לְעַלְמֵי וְלְעַלְמֵי עַלְמֵיָא. יִתְבָּרַךְ
 וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאֵר וְיִתְרוֹמֵם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר
 וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלֵּל שִׁמְהָ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 לְעֵילָא מִן כָּל בְּרַכָּתָא וְשִׁירָתָא, תְּשַׁבַּחְתָּא
 וְנִחַמְתָּא, דְאִמְרוּן בְּעֵלְמָא. וְאִמְרוּ אֱמֵן: יְהִי

שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל
 יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו
 הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,
 וְאָמְרוּ אָמֵן:

פרקי משניות לפי שם הנפטר

אבא זצ"ל

שבת פרק כב

א חֲבִית שְׁנֵשְׁבֶּרָה, מִצִּילִין הַיְמָנָה מִזֶּזֶן
 שֶׁלֹּשׁ סְעֻדוֹת, וְאוֹמֵר לְאַחֲרֵיהֶם,
 בָּאוּ וְהִצִּילוּ לָכֶם, וּבְלִבְדֵּי שְׁלֵא יִסְפַּג. אֵין
 סוֹחֲטִין אֶת הַפְּרוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן מִשְׁקִין,
 וְאִם יֵצְאוּ מִעֲצָמָן, אֲסוּרִין. רַבִּי יְהוּדָה
 אוֹמֵר, אִם לְאֶכְלִין, הַיּוֹצֵא מֵהֶן מִתֵּר, וְאִם
 לְמִשְׁקִין, הַיּוֹצֵא מֵהֶן אֲסוּר. חֲלוֹת דְּבִשׁ
 שְׂרִסְקָן מִעֵרֵב שֶׁבֶת וַיֵּצְאוּ מִעֲצָמָן, אֲסוּרִין.
 וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִתִּיר בְּכָל שָׂבָא בְּחִמִּין
 מִעֵרֵב שֶׁבֶת, שׁוֹרִין אוֹתוֹ בְּחִמִּין בְּשֶׁבֶת,

וְכֹל שֶׁלֹא בָּא בְּחַמִּין מֵעֶרֶב שַׁבַּת, מְדִיחִין
אוֹתוֹ בְּחַמִּין בְּשַׁבַּת, חוּץ מִן הַמְּלִיחַ הַיָּשׁוּן,
וְדָגִים מְלוּחִים קֶטְנִים וְקוֹלֵיס הָאֶסְפָּנִין,
שֶׁהִדְחָתָן זֶה הִיא גִּמְרָה מְלֹאכָתָן גְּשׁוּבֵר אָדָם
אֶת הַחֲבִית לְאָכֹל הַיְמָנָה גְּרוּגְרוֹת, וּבִלְבַד
שֶׁלֹא יִתְכוּן לַעֲשׂוֹת כְּלִי. וְאִין נוֹקְבִים
מִגּוֹפָה שֶׁל חֲבִית, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.
וְחֲכָמִים מִתִּירִין. וְלֹא יִקְבְּנָה מִצְדָּה. וְאִם
הִיְתָה נְקוּבָה, לֹא יִתֵּן עָלֶיהָ שְׁעוּה, מִפְּנֵי
שֶׁהוּא מְמַרְחֵת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֵׂה בָּא
לְפָנֵי רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי בְּעֶרֶב, וְאָמַר,
חֹשֶׁשׁנִי לוֹ מִחֲטָאֵת. דְּנוֹתְנִין תַּבְּשִׁיל
לְתוֹךְ הַבּוֹר בְּשִׁבִיל שִׁיְהֵא שְׁמוֹר, וְאֶת
הַמַּיִם הַיְפִים בְּרַעִים בְּשִׁבִיל שִׁיִּצְנוּ, וְאֶת
הַצּוֹנֵן בַּחֲמָה בְּשִׁבִיל שִׁיִּחֲמוּ. מִי שֶׁשָּׁנְשָׁרוּ
כְּלָיו בְּדֶרֶךְ בְּמַיִם, מִהֲלֹךְ בָּהֶן וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ.
הִגִּיעַ לְחֶצֶר הַחִיצוֹנָה, שׁוֹטְחָן בַּחֲמָה, אָבֵל

לֹא כִנְגַד הָעַם הַ הַרוּחִץ בְּמִי מְעַרָה וּבְמִי
 טְבָרִיא וְנִסְתַּפֵּג, אֶפְלוּ בְעֶשֶׂר אֱלוֹנְטִיאוֹת,
 לֹא יִבִּיאַם בִּידוֹ. אֲבַל עֲשָׂרָה בְנֵי אָדָם
 מִסְתַּפְּגִין בְּאֱלוֹנְטִית אַחַת פְּנִיָהֶם יְדִיָּהֶם
 וְרַגְלֵיהֶם, וּמְבִיאִין אוֹתָהּ בִּידָן.
 וְסָכִין וּמְשֻׁמְשִׁין בְּבְנֵי מַעֲיִם, אֲבַל לֹא
 מִתְעַמְלִין וְלֹא מִתְגַּרְדִּין. אִין יוֹרְדִין
 לְקוֹרְדִימָה, וְאִין עוֹשִׁין אֶפְקִטוּזִין, וְאִין
 מְעַצְבִּין אֶת הַקָּטָן, וְאִין מְחֹזְרִין אֶת
 הַשֶּׁבֶר. מִי שֶׁנִּפְרָקָה יְדוֹ וְרַגְלוֹ, לֹא יִטְרַפֵּם
 בְּצוּנָן, אֲבַל רוּחִץ הוּא כְדָרְכוֹ, וְאִם נִתְרַפָּא
 נִתְרַפָּא.

ראש השנה פרק ד

אִיוֹם טוֹב שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה שָׁחַל לְהִיּוֹת
 בְּשַׁבָּת, בְּמִקְדָּשׁ הָיָו תּוֹקְעִים, אֲבַל
 לֹא בַמִּדְיָנָה. מִשְׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִין
 רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי, שִׁיְהוּ תּוֹקְעִין בְּכָל

מקום שיש בו בית דין. אמר רבי אלעזר,
לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה
בלבד. אמרו לו, אחד יבנה ואחד כל מקום
שיש בו בית דין. ב ועוד זאת היתה
ירושלים יתרה על יבנה, שכל עיר שהיא
רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבא,
תוקעין. וביבנה לא היו תוקעין אלא בבית
דין בלבד. ג בראשונה היה הלולב נטל
במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד. משחרב
בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי
שיהא לולב נטל במדינה שבעה וזכר
למקדש, ושיהא יום הגף כלו אסור.
ד בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל
היום. פעם אחת נשתהו העדים מלבא,
ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהו
מקבלין אלא עד המנחה. ואם באו עדים
מן המנחה ולמעלה, נוהגין אותו היום

קִדְּשׁ וּלְמַחֵר קִדְּשׁ. מִשְׁחָרֵב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 הִתְקִין רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שְׂיֵהוּ מִקְבְּלֵין
 עֲדוֹת הַחֻדֶּשׁ כָּל הַיּוֹם. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
 קַרְחָה, וְעוֹד זֹאת הִתְקִין רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן
 זַכַּאי, שְׂאֵפְלוּ רֹאשׁ בֵּית דִּין בְּכָל מָקוֹם,
 שְׁלֹא יִהְיוּ הָעֵדִים הוֹלְכִין אֶלֶּא לְמָקוֹם
 הַיְעוֹד. הַסֵּדֵר בְּרִכּוֹת, אוֹמֵר אָבוֹת וּגְבוּרוֹת
 וּקְדֻשַׁת הַשֵּׁם, וְכוּלֵּל מַלְכוּיּוֹת עֲמָהֶן, וְאִינוֹ
 תוֹקֵעַ. קְדֻשַׁת הַיּוֹם, וְתוֹקֵעַ. זְכוּרוֹת,
 וְתוֹקֵעַ. שׁוֹפְרוֹת, וְתוֹקֵעַ. וְאוֹמֵר עֲבוּדָה
 וְהוֹדָאָה וּבְרַכַּת כְּהֲנָיִם, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
 נוּרִי. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, אִם אֵינוֹ תוֹקֵעַ
 לְמַלְכוּיּוֹת, לָמָּה הוּא מְזָכִיר. אֶלֶּא אוֹמֵר
 אָבוֹת וּגְבוּרוֹת וּקְדֻשַׁת הַשֵּׁם, וְכוּלֵּל
 מַלְכוּיּוֹת עִם קְדֻשַׁת הַיּוֹם, וְתוֹקֵעַ.
 זְכוּרוֹת, וְתוֹקֵעַ. שׁוֹפְרוֹת, וְתוֹקֵעַ. וְאוֹמֵר
 עֲבוּדָה וְהוֹדָאָה וּבְרַכַּת כְּהֲנָיִם. וְאֵין

פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה מַלְכוּיּוֹת, מֵעֲשָׂרָה
זְכוּרוֹנוֹת, מֵעֲשָׂרָה שׁוֹפְרוֹת. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
נּוּרִי אוֹמֵר, אִם אָמַר שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ מִכָּלָן,
יָצָא. אֵין מְזַכְּרִין זְכוּרוֹן מַלְכוּת וְשׁוֹפֵר שֶׁל
פְּרָעָנוֹת. מִתְחִיל בַּתּוֹרָה וּמְשָׁלִים בַּנְּבִיא.
רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אִם הִשְׁלִים בַּתּוֹרָה, יָצָא
וְהַעֲוִיבֵר לְפָנָי הַתְּבָה בְּיוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ
הַשָּׁנָה, הַשְּׁנִי מִתְקִיעַ. וּבִשְׁעַת הַהִלָּל,
רֹאשׁוֹן מִקְרָא אֶת הַהִלָּל. הַ שׁוֹפֵר שֶׁל רֹאשׁ
הַשָּׁנָה, אֵין מְעַבְּרִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם, וְאֵין
מִפְקָחִין עָלָיו אֶת הַגָּל, לֹא עוֹלִין בְּאֵילָן,
וְלֹא רוֹכְבִין עַל גִּבֵּי בְּהֵמָה, וְלֹא שָׁטִין עַל
פְּנֵי הַמַּיִם, וְאֵין חוֹתְכִין אוֹתוֹ בֵּין בְּדָבָר
שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוּת, וּבֵין בְּדָבָר שֶׁהוּא
מְשׁוּם לֹא תַעֲשֶׂה. אֲבָל אִם רָצָה לִתֵּן לְתוֹכוֹ
מַיִם אוֹ יַיִן, יִתֵּן. אֵין מְעַכְּבִין אֶת הַתִּינוּקוֹת
מִלְתְּקוּעַ, אֲבָל מִתְעַסְּקִין עִמָּהֶן עַד

שִׁילְמֵדוּ. וְהִמְתַּעֲסֵק, לֹא יֵצֵא, וְהַשׁוֹמֵעַ מִן
הַמְתַּעֲסֵק, לֹא יֵצֵא ט סֹדֵר תְּקִיעוֹת, שְׁלֹשׁ,
שָׁל שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ. שְׁעוֹר תְּקִיעָה כְּשֹׁלֵשׁ
תְּרוּעוֹת. שְׁעוֹר תְּרוּעָה כְּשֹׁלֵשׁ יְבָבוֹת. תְּקַע
בְּרֵאשׁוֹנָה, וּמִשָּׁךְ בַּשְּׁנִיָּה כְּשֹׁתִים, אֵין בִּידוֹ
אֶלֶּא אַחַת. מִי שֶׁבִּרְךָ וְאַחַר כֶּף נִתְמַנֶּה לוֹ
שׁוֹפָר, תּוֹקֵעַ וּמְרִיעַ וְתוֹקֵעַ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים.
כִּשֵׁם שְׁשֻׁלִיחַ צְבוּר חַיֵּב, כֶּף כָּל יַחֲיד וְיַחֲיד
חַיֵּב. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, שְׁלִיחַ צְבוּר
מוֹצִיא אֶת הַרְבִּים יְדֵי חוֹבְתָן:

יומא פרק ח

א יוֹם הַכַּפּוֹרִים אָסוּר בְּאֲכִילָה וּבִשְׁתִּיָּה,
וּבְרַחֲצָה וּבְסִיכָה, וּבְנִעִילַת הַסַּנְדָּל,
וּבִתְשֻׁמִּישׁ הַמָּטָה. וְהַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן יִרְחֲצוּ אֶת
פְּנֵיהֶם, וְהַחֲזִיָּה תִנְעַל אֶת הַסַּנְדָּל, דְּבַרֵי רַבִּי
אַלְיָעָזֵר וְחַכְמִים אוֹסְרִין. ב הָאוֹכֵל בְּיוֹם
הַכַּפּוֹרִים כִּכּוֹתֶבֶת הַגֶּסֶה, כְּמוֹהָ

וּכְגַרְעִינָתָהּ, וְהַשׁוֹתָהּ כְּמֵלֵא לְגַמְיוֹ, חֵיב.
 כָּל הָאֲכָלִים מִצְטָרְפִין לְכַכּוֹתֶבֶת, וְכָל
 הַמְשָׁקִים מִצְטָרְפִין לְכְּמֵלֵא לְגַמְיוֹ. הָאוֹכֵל
 וְהַשׁוֹתָהּ אֵינָן מִצְטָרְפִים. ג אֶכֶל וְשָׁתָה
 בְּהֶעֱלֵם אֶחָד, אֵינּוּ חֵיב אֶלָּא חֲטָאת אַחַת.
 אֶכֶל וְעָשָׂה מְלָאכָה, חֵיב שְׁתֵּי חֲטָאוֹת. אֶכֶל
 אֲכָלִים שְׂאִינָן רְאוּיִים לְאֲכִילָהּ, שָׁתָה
 מְשָׁקִים שְׂאִינָן רְאוּיִין לְשִׁתְיָהּ, שָׁתָה צִיר אוֹ
 מְרִיס, פָּטוּר. ד הַתִּינוּקוֹת, אֵין מְעַנִּין אוֹתָן
 בְּיוֹם הַכְּפוּרִים אֲבָל מְחַנְכִין אוֹתָם לְפָנֵי
 שָׁנָה וְלְפָנֵי שְׁתִּים, בְּשִׁבְלֵי שְׂיָהּיוֹ רְגִילִין
 בְּמִצּוֹת. ה עֲבָרָה שֶׁהֲרִיחָהּ, מְאֲכִילִין אוֹתָהּ
 עַד שֶׁתִּשְׁיב נִפְשָׁהּ. חוֹלָהּ, מְאֲכִילִין אוֹתוֹ
 עַל פִּי בְּקִיאִין וְאִם אֵין שָׁם בְּקִיאִין,
 מְאֲכִילִין עַל פִּי עֲצָמוֹ, עַד שֶׁיאֲמַר "דִּי". ו
 מִי שֶׁאֲחִזּוּ בְּלִמּוּס, מְאֲכִילִין אוֹתוֹ אֶפְלוּ
 דְּבָרִים טִמְאִים, עַד שֶׁיאֲרוּ עֵינָיו. מִי

שֶׁנִּשְׁכַּח כָּל־בְּשׂוּטָה, אֵין מֵאֲכִילִין אוֹתוֹ
 מִחֲצַר כְּבֵד שְׁלוֹ וְרַבֵּי מַתִּיא בֶן חֲרָשׁ מַתִּיר.
 וְעוֹד אָמַר רַבֵּי מַתִּיא בֶן חֲרָשׁ הַחוֹשֵׁשׁ
 בְּגֵרוֹנוֹ [נ"א בְּפִיו], מִטִּילִין לוֹ סֵם בְּתוֹךְ פִּיו
 [נ"א מִטִּילִין בְּתוֹכוֹ סֵם] בְּשֵׁבֶת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא סֵפֶק
 נְפֹשׁוֹת, וְכָל סֵפֶק נְפֹשׁוֹת דּוֹחָה אֶת הַשֵּׁבֶת.
 זְמַי שֶׁנִּפְלָה עָלָיו מִפְּלֵת, סֵפֶק הוּא שֵׁם,
 סֵפֶק אֵינוֹ שֵׁם, סֵפֶק חַי, סֵפֶק יָמָת, סֵפֶק
 נְכָרִי, סֵפֶק יִשְׂרָאֵל, מִפְּקָחִים עָלָיו. מִצְאוּהוּ
 חַי, מִפְּקָחִין עָלָיו וְאִם יָמָת, יִנִּיחוּהוּ.
 הַחֲטָאֵת וְאִשָּׁם וְדַאי מִכְּפָרִים. מִיָּתָה וְיוֹם
 הַכְּפוּרִים מִכְּפָרִים עִם הַתְּשׁוּבָה. הַתְּשׁוּבָה
 מִכְּפָרֵת עַל עֲבֻרוֹת קְלוֹת, וְעַל עֵשֶׂה וְעַל
 לֹא תַעֲשֶׂה וְעַל הַחֲמוּרוֹת הִיא תּוֹלָה, עַד
 שְׁיָבוֹא יוֹם הַכְּפוּרִים וְיִכַּפֵּר. ט האומר
 "אַחַטָּא וְאִשׁוּב, אַחַטָּא וְאִשׁוּב", אֵין
 מִסְפִּיקִים בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה. "אַחַטָּא,

ויום הכּפּוּרִים מְכַפֵּר", אין יום הכּפּוּרִים
 מְכַפֵּר. עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, יום
 הכּפּוּרִים מְכַפֵּר וְשֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אין
 יום הכּפּוּרִים מְכַפֵּר, עַד שִׁירָצָה אֶת חֲבֵרוֹ.
 אֵת זו דַּרְשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה "מִכֹּל
 חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְיָ תִּטְהָרוּ" (ויקרא טז, ל).
 עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם, יום הכּפּוּרִים
 מְכַפֵּר עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, אין יום
 הכּפּוּרִים מְכַפֵּר, עַד שִׁירָצָה אֶת חֲבֵרוֹ.
 אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל! לִפְנֵי מִי
 אַתֶּם מִטְהַרִּין, וּמִי מִטְהָר אֶתְכֶם? אַבִּיכֶם
 שֶׁבְּשָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לו, כה) "וְזָרְקֵתִי
 עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטִהַרְתֶּם" וְאוֹמֵר (ירמיהו
 יז, ג) "מִקּוֹה יִשְׂרָאֵל יִי". מָה מִקּוֹה מִטְהָר
 אֶת הַטִּמְאִים, אֵף הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִטְהָר
 אֶת יִשְׂרָאֵל

ברכות פרק א

א **מֵאִמְתִּי** קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעֶרְבֵית.

מִשְׁעָה שֶׁהַכֹּהֲנִים נִכְנְסִים
 לֶאֱכֹל בְּתְרוּמָתוֹ, עַד סוּף הָאֲשֵׁמוּרָה
 הָרִאשׁוֹנָה, דְּבַרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֲכָמִים
 אוֹמְרִים, עַד חֲצוֹת. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, עַד
 שִׁיעָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. מַעֲשֵׂה שָׂבְאוֹ בְּנֵי
 מִבֵּית הַמִּשְׁתָּה, אָמְרוּ לוֹ, לֹא קָרִינוּ אֶת
 שְׁמַע. אָמַר לָהֶם, אִם לֹא עָלָה עֲמוּד
 הַשַּׁחַר, חֲיִבִין אַתֶּם לְקָרוֹת. וְלֹא זֶו בְּלִבְדָּה,
 אֲלֹא כָּל מָה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת,
 מִצּוֹתֵן עַד שִׁיעָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. הֶקְטֵר
 חֲלָבִים וְאַבְרִים, מִצּוֹתֵן עַד שִׁיעָלָה עֲמוּד
 הַשַּׁחַר. וְכֹל הַנֶּאֱכָלִים לְיוֹם אֶחָד, מִצּוֹתֵן
 עַד שִׁיעָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. אִם כֵּן, לָמָּה
 אָמְרוּ חֲכָמִים עַד חֲצוֹת, כִּדִּי לְהִרְחִיק אֶת
 הָאָדָם מִן הָעֵבֶרָה: ב מֵאִמְתִּי קוֹרִין אֶת

שִׁמְעַת בְּשַׁחֲרִית, מִשִּׁפְּיֵר בֵּין תְּכַלֵּת לְלִבָּן.
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בֵּין תְּכַלֵּת לְכַרְתִּי.
 וְגוֹמְרָה עַד הַנֶּזֶק הַחֲמָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר,
 עַד שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת, שִׁפְן דֶּרֶךְ בְּנֵי מַלְכִים
 לַעֲמֹד בְּשֹׁלֵשׁ שָׁעוֹת. הַקּוֹרָא מִכָּאן וְאֵילָף
 לֹא הִפְסִיד, כְּאָדָם הַקּוֹרָא בַתּוֹרָה גַּבִּית
 שְׂמַאי אוֹמְרִים, בְּעֶרְבַת כָּל אָדָם יֵטוּ וְיִקְרָאוּ,
 וּבִבְקָר יַעֲמֵדוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ו') וּבְשֹׁכְבְךָ
 וּבְקוֹמְךָ. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים, כָּל אָדָם קוֹרָא
 כְּדֶרֶכּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וּבְלִכְתֶּךָ בַדֶּרֶךְ. אִם כֵּן,
 לָמָּה נֶאֱמַר וּבְשֹׁכְבְךָ וּבְקוֹמְךָ, בְּשָׁעָה שֶׁבְּנֵי
 אָדָם שׁוֹכְבִים, וּבְשָׁעָה שֶׁבְּנֵי אָדָם עוֹמְדִים.
 אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן, אֲנִי הֵייתִי בָּא בַדֶּרֶךְ,
 וְהִטַּתִּי לְקָרוֹת, כְּדַבְּרֵי בֵית שְׂמַאי, וְסַכַּנְתִּי
 בְּעֶצְמִי מִפְּנֵי הַלְּסָטִים. אָמְרוּ לוֹ, כְּדֵי הֵייתָ
 לְחַוֵּב בְּעֶצְמְךָ, שְׁעַבְרַתְּ עַל דְּבַרֵי בֵית הַלֵּל:

ד בַּשַּׁחַר מְבָרַךְ שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וְאַחַת
 לְאַחֶרֶיהָ, וּבְעֶרְב שְׁתֵּים לְפָנֶיהָ וּשְׁתֵּים
 לְאַחֶרֶיהָ. אַחַת אַרְכָּה וְאַחַת קְצָרָה. מְקוֹם
 שֶׁאָמְרוּ לְהֶאֱרִיךְ, אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְקַצֵּר. לְקַצֵּר,
 אֵינוֹ רִשְׁאֵי לְהֶאֱרִיךְ. לְחַתֵּם, אֵינוֹ רִשְׁאֵי
 שֶׁלֹּא לְחַתֵּם. וְשֶׁלֹּא לְחַתֵּם, אֵינוֹ רִשְׁאֵי
 לְחַתֵּם: ה מְזַכְּרִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלִילוֹת.
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, הֲרִי אֲנִי כִּבּוּן
 שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֹּאמַר יְצִיאַת
 מִצְרַיִם בְּלִילוֹת, עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶּן זֹמְאָ,
 שֶׁנֶּאֱמַר: "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
 מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי תְּחִיָּךְ" יְמֵי תְּחִיָּךְ – הַיָּמִים,
 "כֹּל יְמֵי תְּחִיָּךְ" – הַלִּילוֹת. וְחֻכְמִים
 אוֹמְרִים: "יְמֵי תְּחִיָּךְ" – הָעוֹלָם הַזֶּה, "כֹּל
 יְמֵי תְּחִיָּךְ" – לְהַבִּיא לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ.

אמא ע"ה

שבת פרק ד

א. **בַּמָּה** טוֹמְנִין וּבַמָּה אֵין טוֹמְנִין. אֵין
 טוֹמְנִין לֹא בְּגִפֶּת וְלֹא בְּזָבֵל, לֹא
 בְּמַלַּח וְלֹא בְּסִיד וְלֹא בְּחֶלֶל, בֵּין לַחִים בֵּין
 יְבֵשִׁים. לֹא בְּתֵבֶן וְלֹא בְּזָגִים וְלֹא בְּמוֹכִים
 וְלֹא בְּעֲשָׂבִים בְּזִמְן שֶׁהֵן לַחִים, אֲבָל טוֹמְנִין
 בָּהֵן כְּשֶׁהֵן יְבֵשִׁין. טוֹמְנִין בְּכֶסֶת וּבְפִרוֹת,
 בְּכַנֵּיפוֹ יוֹנָה וּבְנִסְרוֹת שֶׁל חֲרָשִׁים וּבְנִעֲרוֹת
 שֶׁל פִּשְׁתָּן דִּקָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בְּדָקָה
 וּמִתִּיר בְּגִסָּה: ב טוֹמְנִין בְּשִׁלְחִין, וּמִטְלָטְלִין
 אוֹתָן, בְּגִזֵי צֶמֶר, וְאֵין מִטְלָטְלִין אוֹתָן.
 כִּי־צַד הוּא עוֹשֶׂה, נוֹטֵל אֶת הַכֶּסֶף וְהֵן
 נוֹפְלוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, קִפְּהָ,
 מִטָּה עַל צְדָה וְנוֹטֵל, שָׁמָּה יִטַּל וְאֵינוֹ יִכַּל
 לְהַחְזִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, נוֹטֵל וּמַחְזִיר.
 לֹא כֶסֶהוּ מִבְּעוֹד יוֹם, לֹא יִכְסְנוּ מִשְׁתַּחֲשָׁךְ.

כִּפְּסֵהוּ וְנִתְּגָלָהּ, מִתָּר לְכִסּוֹתוֹ. מִמֵּלֵא אֶת
הַקִּיתוֹן וְנוֹתֵן לְתַחַת הַכֹּר, אוֹ תַחַת הַכֶּסֶת:

ברכות פרק ד

א. תְּפִלַּת הַשַּׁחַר, עַד תְּחִצּוֹת. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר, עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת. תְּפִלַּת
הַמִּנְחָה עַד הָעֶרֶב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד
פְּלֶג הַמִּנְחָה. תְּפִלַּת הָעֶרֶב אֵין לָהּ קִבְעָה.
וְשֵׁל מוֹסְפִין כָּל הַיּוֹם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר,
עַד שִׁבְעַ שָׁעוֹת:
ב. רַבִּי נְחוֹנְיָא בֶן הַקָּנָה הָיָה מִתְּפִלֵּל
בְּכִנְיֹסְתוֹ לְבֵית הַמְּדָרֶשׁ וּבִיצִיאָתוֹ תְּפִלָּה
קִצְרָה. אָמְרוּ לוֹ, מַה מְקוֹם לְתְּפִלָּה זוֹ.
אָמַר לָהֶם, בְּכִנְיֹסְתִי אֲנִי מִתְּפִלֵּל שְׁלֵא
תִּיאָרַע תְּקַלָּה עַל יָדִי, וּבִיצִיאָתִי אֲנִי נוֹתֵן
הוֹדָיָה עַל חֻלְקִי: ג. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, בְּכָל
יוֹם מִתְּפִלֵּל אָדָם שְׁמֹנֶה עָשָׂרָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ

אומר, מעין שמנה עשרה. רבי עקיבא
אומר, אם שגורה תפלתו בפיו, יתפלל
שמנה עשרה. ואם לאו, מעין שמנה
עשרה: ד רבי אליעזר אומר, העושה
תפלתו קבע, אין תפלתו תחנונים. רבי
יהושע אומר, המהלך במקום סכנה,
מתפלל תפלה קצרה. אומר, הושע השם
את עמך את שארית ישראל, בכל פרשת
העבור יהיו צרכיהם לפניך. ברוך אתה ה'
שומע תפלה: ה היתה רוכב על החמור, ירד.
ואם אינו יכול לירד, יחזיר את פניו, ואם
אינו יכול להחזיר את פניו, יכון את לבו
כנגד בית קדש הקדשים: ו היתה יושב
בספינה או בקרון או באסדה, יכון את לבו
כנגד בית קדש הקדשים: ז רבי אלעזר בן
עזריה אומר, אין תפלת המוספין אלא
בחבר עיר. וחכמים אומרים, בחבר עיר

וְשֵׁלָא בְּחֵבֵר עִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשְׁמוֹ,
כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חֵבֵר עִיר, הֵיחִיד פָּטוֹר
מִתְּפִלַּת הַמוֹסְפִין:

עֲרֻכִין פֶּרֶק ג

א יֵשׁ בְּעֲרֻכִין לְהִקְלֹל וּלְהַחְמִיר, בְּשִׁדָּה
אַחֲזָה לְהִקְלֹל וּלְהַחְמִיר, בְּשׂוֹר הַמוֹעֵד
שֶׁהַמִּית אֶת הָעֶבֶד לְהִקְלֹל וּלְהַחְמִיר, בְּאוֹנֶס
וּבַמַּפְתָּה וּבַמּוֹצֵיא שֵׁם רָע לְהִקְלֹל וּלְהַחְמִיר.
יֵשׁ בְּעֲרֻכִין לְהִקְלֹל וּלְהַחְמִיר. כִּי־צַד. אֶחָד
שֶׁהָעֲרִיךְ אֶת הַנְּאִיָּה שֶׁבִּישְׂרָאֵל וְאֶת הַכְּעוֹר
שֶׁבִּישְׂרָאֵל, נוֹתֵן חֲמִשִּׁים סָלַע. וְאִם אָמַר
הָרִי דָמְיוֹ עָלַי, נוֹתֵן אֶת שְׁוִיו:
בְּשִׁדָּה אַחֲזָה לְהִקְלֹל וּלְהַחְמִיר. כִּי־צַד. אֶחָד
הַמְּקַדֵּישׁ בְּחוֹלֵת הַמְּחוּז וְאֶחָד הַמְּקַדֵּישׁ
בְּפֶרֶדְסוֹת סַבְּסֵטִי, נוֹתֵן בְּזֶרַע חֹמֶר שְׁעָרִים
חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף. וּבְשִׁדָּה מְקַנָּה, נוֹתֵן אֶת
שְׁוִיו. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֶחָד שִׁדָּה אַחֲזָה

וְאֶחָד שְׂדֵה מִקְנֵהּ. מֵה בֵּין שְׂדֵה אַחֲזָה
 לְשְׂדֵה מִקְנֵהּ. אֲלֹא שְׂבַשְׂדֵה אַחֲזָה נוֹתֵן
 חֲמִשׁ, וּבְשְׂדֵה מִקְנֵה אֵינוֹ נוֹתֵן חֲמִשׁ:
 ג בְּשׂוֹר הַמּוֹעֵד שֶׁהֵמִית אֶת הָעֶבֶד לְהַקֵּל
 וְלַהֲחַמֵּיר. כִּי־צַד. אֶחָד שֶׁהֵמִית אֶת הַנְּאִיָּה
 שְׂבַע־עֲבָדִים וְאֶת הַכְּעוֹר שְׂבַע־עֲבָדִים, נוֹתֵן
 שְׁלֹשִׁים סֵלַע. הֵמִית בֶּן חוֹרִין, נוֹתֵן אֶת
 שְׂוִיו. חָבַל בָּזָה וּבָזָה, מִשְׁלֵם נֹזֶק שָׁלֵם:
 ד בְּאוֹנֶס וּבַמִּפְתָּה לְהַקֵּל וְלַהֲחַמֵּיר. כִּי־צַד.
 אֶחָד שְׂאֲנֶס וּפְתָה אֶת הַגְּדוּלָּה שְׂבַכְהֵנָה וְאֶת
 הַקֶּטְנָה שְׂבִישְׂרָאֵל, נוֹתֵן חֲמִשִּׁים סֵלַע.
 וְהַבִּשְׁת׃ וְהַפָּגֶם, הַכֹּל לְפִי הַמְּבִישׁ
 וְהַמְּתַבֵּישׁ: ה בַּמוֹצֵי־אֵשׁ רָע לְהַקֵּל
 וְלַהֲחַמֵּיר. כִּי־צַד. אֶחָד שֶׁהוֹצִיא אֵשׁ רָע עַל
 הַגְּדוּלָּה שְׂבַכְהֵנָה וְעַל הַקֶּטְנָה שְׂבִישְׂרָאֵל,
 נוֹתֵן מֵאָה סֵלַע. נִמְצָא הָאוֹמֵר בְּפִיו יֵתֵר מִן
 הָעוֹשֶׂה מַעֲשֵׂה. שְׂכָן מְצִינוֹ, שְׁלֹא נַחְתָּם

גִּזְרֵי דִּין עַל אֲבוֹתֵינוּ בַּמִּדְבָּר אֵלָא עַל לְשׁוֹן
הָרַע, שְׁנֵאמַר (במדבר יד), וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֶשְׂרֵי
פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:

ברכות פרק ב

א הָיָה קוֹרָא בַּתּוֹרָה, וְהִגִּיעַ זְמַן הַמְקָרָא,
אם כּוֹן לְבוֹ, יֵצֵא. וְאִם לָאוּ, לֹא
יֵצֵא. בַּפְּרָקִים שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד וּמִשִּׁיב,
וּבְאֲמֻצֵּעַ שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הִירָאָה וּמִשִּׁיב, דְּבִרֵי
רַבִּי יִמְאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרֵי, בְּאֲמֻצֵּעַ
שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הִירָאָה, וּמִשִּׁיב מִפְּנֵי הַכְּבוֹד,
בַּפְּרָקִים שׁוֹאֵל מִפְּנֵי הַכְּבוֹד, וּמִשִּׁיב שְׁלוֹם
לְכָל אָדָם: ב אֵלוּ הֵן בֵּין הַפְּרָקִים, בֵּין
בְּרָכָה רֵאשׁוֹנָה לְשִׁנְיָה, בֵּין שִׁנְיָה לְשִׁמְעָה,
וּבֵין שְׁמַע לְוְהָיָה אִם שָׁמְעָה, בֵּין וְהָיָה אִם
שָׁמְעָה לְוִיֵּאמָר, בֵּין וִיֵּאמָר לְאַמֶּת וִיֵּצִיב.
רַבִּי יְהוּדָה אֹמְרֵי, בֵּין וִיֵּאמָר לְאַמֶּת וִיֵּצִיב
לֹא יִפְסִיק. אִמְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה, לָמָּה

קְדָמָה שְׁמַע לִוְהִיָּה אִם שְׁמַע, אֶלֶּא כְּדִי
 שְׁיִקְבַּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם תְּחַלֶּה,
 וְאַחַר כֵּן יִקְבַּל עָלָיו עַל מִצּוֹת. וְהִיָּה אִם
 שְׁמַע לִוְיָאמֵר, שְׁוִהִיָּה אִם שְׁמַע נוֹהֵג בַּיּוֹם
 וּבַלַּיְלָה, וְיָאמֵר אֵינּוּ נוֹהֵג אֶלֶּא בַּיּוֹם. ג
 הַקּוֹרֵא אֶת שְׁמַע וְלֹא הִשְׁמִיעַ לְאַזְנוֹ, יֵצֵא.
 רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, לֹא יֵצֵא. קָרָא וְלֹא דִקְדַק
 בְּאוֹתֵיּוֹתֶיהָ, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר יֵצֵא, רַבִּי
 יְהוּדָה אוֹמֵר לֹא יֵצֵא. הַקּוֹרֵא לְמַפְרַע, לֹא
 יֵצֵא. קָרָא וְטָעָה, יַחֲזוֹר לְמָקוֹם שִׁטָּעָה:
 ד הָאֲמַנִּין קוֹרִין בְּרֵאשׁ הָאֵילָן אוֹ בְּרֵאשׁ
 הַנְּדָבָר, מֵה שְׂאֵינָן רִשְׁאִין לַעֲשׂוֹת כֵּן
 בְּתַפְלָה: ה חָתַן פֶּטוֹר מִקְרִיאַת שְׁמַע בַּלַּיְלָה
 הָרֵאשׁוֹן עַד מוֹצְאֵי שַׁבָּת, אִם לֹא עָשָׂה
 מַעֲשֵׂה. מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן גְּמְלִיאֵל שֶׁקָּרָא בַּלַּיְלָה
 הָרֵאשׁוֹן שֶׁנֶּשֶׂא. אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידָיו, לֹא
 לְמַדְתָּנוּ, רַבְּנוּ, שֶׁחָתַן פֶּטוֹר מִקְרִיאַת שְׁמַע

בַּלִּילָה הָרֵאשׁוֹן. אָמַר לָהֶם, אֵינִי שׁוֹמֵעַ
 לָכֶם לְבַטֵּל מִמֶּנִּי מַלְכוּת שָׁמַיִם אֲפִלוּ שָׁעָה
 אַחַת: וְרַחֵץ לִילָה הָרֵאשׁוֹן שְׂמִתָּהּ אֲשֶׁתּוֹ.
 אָמְרוּ לוֹ תִּלְמִידָיו, לֹא לְמִדְתָּנוּ, רִבְנוּ,
 שְׂאֵבֶל אָסוּר לְרַחֵץ. אָמַר לָהֶם, אֵינִי כְּשֶׂאֵר
 כָּל אָדָם, אֲסֻטְנִים אָנִי: ז וְכִשְׂמִת טָבִי
 עֲבָדוּ, קִבֵּל עָלִיו תִּנְחוּמִין. אָמְרוּ לוֹ
 תִּלְמִידָיו, לֹא לְמִדְתָּנוּ רִבְנוּ, שְׂאִין מִקְבֵּלִין
 תִּנְחוּמִין עַל הָעֲבָדִים. אָמַר לָהֶם, אֵין טָבִי
 עֲבָדֵי כְּשֶׂאֵר כָּל הָעֲבָדִים, כִּשֶׁר הָיָה: ח חָתַן
 אִם רָצָה לְקָרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע לִילָה
 הָרֵאשׁוֹן, קוֹרֵא. רִבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל
 אוֹמֵר, לֹא כָּל הָרוֹצֵה לְטַל אֶת הַשֵּׁם יִטַּל:
 אותיות נשמה

ד נִפְל לְתוֹכוֹ יֵין אוּ מִחַל וְשִׁנוּ מְקַצֵּת

מֵרָאוּ, אִם אֵין בּוֹ מְרֵאָה מִים

אַרְבָּעִים סָאָה, הֵרִי זֶה לֹא יִטַּבֵּל בּוֹ

ה שלשה לגין מים, ונפל לתוכן קרטוב
 יין, ויהי מראהן כמראה היין,
 ונפלו למקוה, לא פסלוהו. שלשה לגין
 מים חסר קרטוב, ונפל לתוכן קרטוב חלב,
 ויהי מראהן כמראה המים, ונפלו למקוה,
 לא פסלוהו. רבי יוחנן בן נורי אומר, הכל
 הולך אחר המראה

ו מקוה שיש בו ארבעים סאה מכונות,
 ירדו שנים וטבלו זה אחר זה,
 הראשון טהור, והשני טמא. רבי יהודה
 אומר, אם היו רגליו של ראשון נוגעות
 במים, אף השני טהור. הטביל בו את
 הסגוס והעלהו, מקצתו נוגע במים, טהור.
 הכר והכסת של עור, כיון שהגביה
 שפתותיהם מן המים, המים שבתוכן
 שאובין. כיצד יעשה, מטבילן ומעלה
 אותם דרך שוליהם

וְהַטְבִּיל בּוֹ אֶת הַמָּטָה, אַף עַל פִּי
 שְׂרַגְלֶיהָ שׁוֹקְעוֹת בְּטִיט הֶעָבָה,
 טְהוֹרָה, מִפְּנֵי שְׁתַּמִּים מְקוֹמֵינָה. מְקוּוּהָ
 שְׂמִימֵי מְרֻדְדִין, כּוֹבֵשׁ אֶפְלוֹ חֲבִילֵי יַעֲצִים,
 אֶפְלוֹ חֲבִילֵי קָנִים, כְּדֵי שְׂתִתְּפַחוּ הַמַּיִם,
 וַיִּוֹרֵד וְטוֹבֵל. מַחֲטָה שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל מַעְלוֹת
 הַמַּעֲרָה, הִיא מוֹלִיךְ וַיִּמְבִּיא בַּמַּיִם, כִּיּוֹן
 שְׂעֵבֵר עָלֶיהָ הַגָּל, טְהוֹרָה

פרק ח משנה א

אָרֶץ יִשְׂרָאֵל טְהוֹרָה וּמְקוֹאוֹתֶיהָ טְהוֹרִים

תפלה על הנפטר לאחר הלימוד

אֲנִי מֵלֵא רַחֲמִים, אֲשֶׁר בְּיָדְךָ נֶפֶשׁ כָּל
 חַי וְרוּחַ כָּל בֶּשֶׂר אִישׁ, יְהִי נָא
 לְרַצוֹן לְפָנֶיךָ תּוֹרַתְנוּ וּתְפִלַּתְנוּ בְּעֵבֹר
 נְשִׁמַּת (פכ"פ) וּגְמוּל נָא עֲמָה בְּחֶסֶדְךָ הַגָּדוֹל
 לְפִתּוֹחַ לֵה שְׂעָרֵי רַחֲמִים וְחֶסֶד וְשְׂעָרֵי גֶן

יַעֲדֵן וְתִקְבֵּל אוֹתָהּ בְּאַהֲבָה וּבְחֶבֶד וְשִׁלַּח לָהּ
 מְלֶאכֶיךָ הַקְּדוּשִׁים וְהַטְּהוּרִים לְהוֹלִיכָהּ
 וּלְהוֹשִׁיבָהּ תַּחַת עֵץ הַחַיִּים אֲצֵל נִשְׁמוֹת
 הַצְּדִיקִים וְהַצְּדָקָנִיּוֹת חֲסִידִים וְחֲסִידוֹת
 לְהַנּוֹת מִזֵּיו שְׂכִינְתְּךָ לְהַשְׁבִּיעָהּ מִטוֹבְךָ
 הַצָּפוֹן לַצְּדִיקִים, וְהַגּוֹף יְנוּחַ בְּקֶבֶר בְּמִנוּחָה
 נְכוֹנָה בְּחֻדָּה וּבְשִׁמְחָה וְשִׁלוֹם כְּדַכְתִּיב יְיָ
 שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מִשְׁכַּבְתֶּם הוֹלֵךְ נְכוּחוֹ,
 וְכַתִּיב יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יִרְנְנוּ עַל
 מִשְׁכַּבְתֶּם, וְכַתִּיב אִם תִּשְׁכַּב לֹא תִפְחַד
 וְשִׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתְךָ.

לזכר

וְתִשְׁמֹר אוֹתוֹ מִחֲבוּט הַקֶּבֶר וּמִרְמָה
 וְתוֹלְעָה, וְתִסְלַח וְתִמְחֹל לוֹ עַל
 כָּל פְּשָׁעָיו, כִּי אָדָם אֵין צְדִיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר
 יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחַטָּא, וּזְכוֹר לוֹ זְכוּיֹתָיו
 וְצְדָקוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה, וְתִשְׁפִּיעַ לוֹ מִנְּשִׁמְתוֹ

לְדַשֵּׁן עֲצֻמוֹתָיו בְּקֶבֶר מְרֹב טוֹב הַצִּפּוֹן
 לְצַדִּיקִים, וְכִתִּיב מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ
 לִירְאִיךָ, וְכִתִּיב שִׁמְר כָּל עֲצֻמוֹתָיו אַחַת
 מִהֵנָּה לֹא נִשְׁפְּרָה, וְיִשְׁכּוֹן בְּטַח בְּדָד וְשִׁאֲנָן
 מִפֶּחַד רָעָה, וְאֵל יִרְאֶה פָּנָיו גִּיהֵנָם, וְנִשְׁמָתוֹ
 תִּהְיֶה צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים, וְלִהְחַיּוֹתוֹ
 בְּתַחֲתֵית הַמַּתִּים עִם כָּל מַתֵּי עַמְךָ יִשְׂרָאֵל
 בְּרַחֲמִים, אָמֵן:

לנקבה

וּתְשִׁמּוֹר אוֹתָהּ מִחֲבוּט הַקֶּבֶר וּמִרְמָה
 וְתוֹלְעָה, וְתִסְלַח וְתִמְחוֹל לָהּ עַל
 כָּל פְּשָׁעֶיהָ, כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר
 יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחַטָּא, וְזִכּוֹר לוֹ זְכוּיֹתֶיהָ
 וְצַדִּיקוֹתֶיהָ אֲשֶׁר עָשְׂתָהּ, וְתִשְׁפִּיעַ לָהּ
 מִנְּשִׁמָּתָה לְדַשֵּׁן עֲצֻמוֹתֶיהָ בְּקֶבֶר מְרֹב טוֹב
 הַצִּפּוֹן לְצַדִּיקִים, וְכִתִּיב מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר
 צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ, וְכִתִּיב שִׁמְר כָּל עֲצֻמוֹתָיו

אֶחָת יִמְהַנֶּה לֹא נִשְׁבְּרָה, וְתִשְׁכּוֹן בְּטַח בְּדָד
וְשִׂאֲנָן מִפֶּחַד רָעָה, וְאֵל תִּרְאֶה פָּנַי גִּיהֲנָם,
וְנִשְׁמָתָה תִּהְיֶה צְרוּרָה בְּצִרּוֹר הַחַיִּים,
וּלְהַחְיֹתָהּ בְּתַחֲתֵי הַיַּמִּתִּים עִם כָּל יְמֵי עַמּוֹךְ
יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים, אָמֵן: